МІЖНАРОДНА МІСІЯ ЗІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ВИБОРАМИ

Україна — Вибори Президента, другий тур, 7 лютого 2010 р.

ЗАЯВА ПРО ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ

ПОПЕРЕДНІ ВИСНОВКИ

Другий тур виборів Президента України підтвердив оцінку першого туру – більшість зобов‘язань в рамках ОБСЄ та Ради Європи було дотримано. Дані вибори узагальнили прогрес, досягнутий з 2004 р. Причиною більшості проблем, що мали місце під час цих виборів, стали брак довіри та недоліки законодавчої бази, що становлять пряму загрозу для нового керівництва. Професійне, прозоре та чесне голосування та підрахунок голосів повинні стати міцною основою мирної передачі влади.

Кандидати на пост Президента України мали змогу вільно вести свої передвиборчі кампанії у конкурентній, хоча й поляризованій атмосфері виборів. На передвиборчу атмосферу негативно впливали взаємні звинувачення кандидатів у спробах фальсифікацій, внесення змін у виборче законодавство напередодні дня виборів, а також спроби зняти з посад керівників важливих відомств з політичних міркувань. Продовжувалося використання адміністративного ресурсу і мало місце переплетення політичних та економічних інтересів.

Демократичність будь-яких виборів залежить не лише від характеру проведення виборчого процесу, але також і від адекватності, прозорості та стабільності існуючої законодавчої бази. У зв‘язку з цим до проведення наступних виборів Україні необхідно прийняти єдиний кодекс законодавства про вибори. Як вказується у заяві Міжнародної місії зі спостереження за виборами, зробленій після першого туру виборів, внесення змін до виборчого законодавства між двома турами виборів є неналежною практикою. Зміни у виборчому законодавстві було подано як відповідь на підозри щодо можливості відкликання одним із кандидатів делегованих ним членів виборчих комісій, що призведе до відсутності кворуму в комісіях та зриву виборів. Обидва кандидати використали зміни в законодавстві у своїх виборчих цілях, або стверджуючи, що такі зміни унеможливлюють проведення демократичних виборів, або, навпаки, наполягаючи, що такі зміни є гарантією успішності виборчого процесу. Втім, зміни, внесені до виборчого законодавства безпосередньо напередодні дня голосування, не вплинули на його проведення.

Попри певні недоліки чинна законодавча база може бути основою для проведення демократичних виборів, що засвідчив перший тур виборів Президента України. Втім, деякі положення Закону «Про вибори Президента України» щодо другого туру виборів залишають невирішеними певні важливі аспекти, а інші уможливлюють різночитання. Важливим є прийняття правових норм, що забезпечать прозорість фінансування виборчої кампанії.

Незважаючи на зростання політичної напруги, Центральна виборча комісія України (ЦВК) продовжила працювати переважно неупереджено та забезпечила ефективну організацію другого туру виборів. Разом з тим, Комісія не надала роз‘яснень щодо застосування важливих аспектів Закону «Про вибори Президента України». Окремим діям ЦВК бракувало прозорості.

Засоби масової інформації надали виборцям можливість зробити поінформований вибір. Політичні ток-шоу на телебаченні пропонували виборцям широкий спектр думок та позицій і забезпечили більш збалансоване висвітлення позицій кандидатів порівняно з випусками новин. Державне телебачення України не змогло забезпечити дотримання положень закону щодо неупередженого висвітлення програм кандидатів і у своїх випусках новин надавало надмірну перевагу одному з них. Участь двох кандидатів-учасників другого туру у дебатах була б корисною для виборців.

В цілому якість списків виборців покращилася, проте для усунення неточностей, які залишилися, необхідні додаткові зусилля. Зокрема, до наступних виборів необхідно додати до Державного реєстру виборців осіб, чиї імена були включені до списків виборців на виборчих дільницях.

Викликає занепокоєння факт збільшення тиску на судові органи в останні дні виборчої кампанії, проявом чого став виклик до прокуратури суддів, що брали участь в розгляді справ, пов‘язаних з виборчим процесом.

День голосування пройшов впорядковано та спокійно. Наші спостерігачі здебільщого позитивно оцінили хід голосування, підрахунку голосів та встановлення результатів голосування. Присутність спостерігачів суттєво сприяла прозорості процесу. Жінки були широко представлені у складі дільничних виборчих комісій (ДВК).

ПОПЕРЕДНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Загальна інформація

25 січня Центральна виборча комісія оприлюднила остаточні результати першого туру виборів Президента України. Оскільки жоден із кандидатів не отримав необхідних 50 відсотків голосів, було оголошено проведення другого туру виборів, учасниками якого стали Віктор Янукович, що представляє Партію регіонів (ПР) і отримав у першому турі 35,32 відсотки голосів, та Юлія Тимошенко, чинний Прем’єр-міністр України, що представляє Всеукраїнське об‘єднання «Батьківщина» і отримала 25,05 відсотків голосів виборців. Чинний Прем‘єр-міністр стала першою жінкою, що вийшла у другий тур виборів Президента України.

Законодавча база

Попри певні недоліки чинна законодавча база все ще може бути основою для проведення демократичних виборів, що підтвердив перший тур виборів Президента України. Водночас, положення Закону «Про вибори Президента України», що стосуються другого туру виборів, залишають невирішеними ряд важливих питань, а інші уможливлюють різночитання. Закон «Про вибори Президента України» містить лише одну статтю, що безпосередньо регулює проведення другого туру виборів.[1] Ця стаття визначає порядок формування виборчих комісій нижчого рівня, голосування, підрахунку голосів, оголошення результатів голосування, а також встановлює нові терміни, що подекуди суперечать один одному.[2] Ще

[1] Стаття 85 Закону «Про вибори Президента України».
[2] Наприклад, у той час, як ЦВК повинна була оприлюднити офіційні результати першого туру виборів до 27 січня, кандидати, що вийшли до другого туру, повинні були призначити членів окружних виборчих комісій (ОВК) до 26 січня. Крім того, списки виборців повинні були бути передані для загального ознайомлення до ДВК до 30 січня, тобто за два дні до кінцевого терміну, встановленого для формування ДВК.

кілька статей Закону містять конкретні положення щодо другого туру, проте більшість з них другого туру не стосуються.[3]

Позиція, яку зайняла ЦВК, полягала в тому, що, оскільки Закон «Про вибори Президента України» визначає другий тур виборів як «повторне голосування», то будь-яка стаття Закону, що прямо не згадувала «повторного голосування», є необов‘язковою до застосування по відношенню до другого туру виборів. Це дало змогу ЦВК самостійно вирішувати які положення Закону могли застосовуватися щодо другого туру.[4]

Демократичність будь-яких виборів залежить не лише від характеру проведення виборчого процесу, але також і від адекватності, прозорості та стабільності існуючої законодавчої бази. Як вказується у заяві Міжнародної місії зі спостереження за виборами (ММСВ), зробленій після першого туру виборів, внесення змін до виборчого законодавства між двома турами виборів є неналежною практикою. Незважаючи на це, 3 лютого Верховна Рада України прийняла поправки до Закону «Про вибори Президента України», скасувавши положення про необхідність кворуму для прийняття виборчими комісіями легітимних рішень. Крім того, новою редакцією Закону передбачено, що в разі, якщо член виборчої комісії не з‘являється у день виборів на засідання виборчої комісії або якщо кандидат на посаду Президента не подає нову кандидатуру до складу виборчої комісії, право подачі кандидатури матимуть органи місцевого самоврядування. Зміни, внесені до законодавства, не вплинули на проведення виборів у день голосування.

Органи управління виборчим процесом

В цілому виборчі комісії співпрацювали з Місією ОБСЄ/БДІПЛ зі спостереження за виборами і надавали експертам Місії доступ до своїх документів та дозволяли відвідувати засідання.

Незважаючи на зростання політичної напруги, ЦВК продовжила працювати ефективно і переважно неупереджено. Ознаки поляризації в Комісії з‘явилися, коли п‘ять її членів заявили про окрему позицію щодо офіційних результатів першого туру виборів Президента.[5] Результати були беззастережно підтримані вісьмома членами[6] та головою ЦВК. Відповідно до вимог Закону Центральна виборча комісія проводила регулярні засідання, відкриті для представників засобів масової інформації, представників кандидатів та спостерігачів. Разом з тим, ЦВК продовжила дотримуватися практики проведення закритих засідань. ЦВК не надала окружним виборчим комісіям (ОВК) чітких інструкцій щодо того, чи мають спостерігачі право бути присутніми під час введення в комп‘ютерну систему даних протоколів.[7] Ці чинники знизили рівень прозорості виборчого процесу. ЦВК дотримувалася всіх термінів, визначених Законом «Про вибори Президента України». Разом з тим, як і в

[3] Статті, які не містять положень щодо другого туру виборів, зокрема, стосуються скарг та заяв, офіційних спостерігачів, а також обов‘язків та повноважень виборчих комісій.

[4] Вранці у день виборів ЦВК ухвалила роз‘яснення щодо голосування виборців за місцем проживання, згідно з яким скриньку для голосування за місцем проживання мали супроводжувати два члени ДВК, у той час, як Закон вимагає присутності трьох членів. Київський апеляційний адміністративний суд визнав це рішення незаконним, проте надалі його постанова була скасована рішенням Вищого адміністративного суду України.

[5] Мова йде про членів ЦВК, призначених від Блоку Юлії Тимошенко (БЮТ) та «Нашої України».

[6] Мова йде про членів ЦВК, призначених від Партії регіонів, Комуністичної партії України та Соціалістичної партії України.

[7] Згідно з Законом «Про вибори Президента України» спостерігачі мають право бути присутніми під час визначення ОВК результатів голосування. Пункт I, 3.2, xiv Кодексу належної практики в виборчих справах Венеціанської комісії Ради Європи передбачає, що «... передача результатів на вищий рівень повинна відбуватися відкрито.».

першому турі виборів Президента, ЦВК не роз‘яснила застосування важливих аспектів цього закону. Більше того, ЦВК не організувала навчання членів новосформованих ОВК.

Члени сформованих для проведення другого туру виборів ОВК та ДВК призначалися за поданням обох кандидатів. Обидва кандидати могли подати не більше сімох представників до кожної ОВК. ЦВК призначила членів ОВК, при цьому кожен з кандидатів отримав рівне представництво у керівних посадах (голів та секретарів ОВК). Згідно з даними ЦВК, близько 96 відсотків з 3150 новопризначених членів ОВК мали попередній досвід роботи на виборах. ОВК в цілому успішно дотримувалися встановлених термінів, незважаючи на вузькі часові рамки та великий обсяг роботи.

Кандидати зробили подання своїх представників до складу ДВК у встановлені законом терміни. Формування комісій відбулося без ускладнень, керівні посади в них були розподілені між кандидатами порівну. ДВК розпочали свою діяльність до початку встановленого терміну для проведення перевірки списків виборців.

Реєстрація виборців

Списки виборців для другого туру виборів Президента України налічували 36518290 осіб, що на 215817 більше, ніж у остаточних списках виборців першого туру. Приблизно 400000 виборців були внесені до списків у день голосування 17 січня. Зміни у списках виборців були лише частково введені до Державного реєстру виборців, що було зумовлено тим, що процедури передачі даних щодо виборців, внесених до списків, було затверджено із запізненням, а також не було встановлено єдиного порядку використання цих процедур. Крім того, 21 окружна виборча комісія не в повному обсязі передала відповідну інформацію до відділів ведення Державного реєстру виборців (ВВДР). Внаслідок цього окремі виборці були змушені повторно подавати заяви щодо включення їх до списків виборців для голосування у другому турі виборів. Окремі ВВДР не змогли здійснити перевірку легітимності включення виборців до списків у день виборів.

У день виборів на момент відкриття виборчих дільниць кількість зареєстрованих виборців становила 36461481. На момент закриття виборчих дільниць було повідомлено, що офіційна кількість виборців склала 36612254.[8] Кількість виборців, що були внесені у витяги зі списків виборців для голосування за місцем проживання, склала 1,4 мільйони осіб, що було приблизно на 220000 більше, ніж у першому турі виборів.

Атмосфера передвиборчої кампанії

Кандидати на пост Президента України мали змогу вільно проводити свої передвиборчі кампанії у конкурентній, хоча й поляризованій передвиборчій атмосфері. Агітація здійснювалася у формі використання рекламних щитів, плакатів та листівок, проте у значно меншому обсязі, аніж це мало місце у першому турі виборів. Крім того, кандидати проводили мітинги та розміщували агітаційні намети. Найактивніше агітація проводилася у тих регіонах, де велику підтримку в ході першого туру виборів здобув кандидат, що зайняв третє місце.[9]

На передвиборчу атмосферу негативно впливали взаємні звинувачення кандидатів у спробах фальсифікацій, внесення змін у виборче законодавство напередодні дня виборів, а також

[8] Це число не включає виборців, зареєстрованих на дільницях Закордонного виборчого округу.
[9] С. Тігіпко отримав 13,05 відсотків голосів виборців. Найбільшу підтримку він здобув у містах Києві, Дніпропетровській, Одеській, Запорізькій та Харківській областях.

спроби з політичних міркувань зняти з посад керівників важливих відомств. Установи, що відіграють важливу роль у виборчому процесі, опинилися у центрі активної передвиборчої боротьби. Наприклад, залишилося невирішеним та заполітизованим питання щодо легітимності голови Вищого адміністративного суду України. Мали місце й непідтверджені звинувачення у незаконному виготовленні приблизно 1,5 мільйона додаткових бюлетнів, пов‘язані зі спробами змінити директора поліграфічного комбінату, що друкував бюлетні, і здійснити захоплення самого підприємства. Крім того, Верховна Рада України прийняла рішення про відставку міністра внутрішніх справ, після чого Кабінет Міністрів призначив ту саму особу виконувачем обов‘язків міністра.[10] Зміни, внесені до виборчого законодавства, за кілька днів до дня виборів, сприяли зростанню політичної напруги та підтриманню атмосфери недовіри та підозр. Зміни було подано як відповідь на звинувачення щодо того, що один із кандидатів може відкликати своїх представників з виборчих комісій, що призведе до відсутності кворуму в комісіях та зриву виборів. Обидва кандидати використали зміни в законодавстві у своїх виборчих цілях – або стверджуючи, що ці зміни унеможливлюють проведення демократичних виборів або, навпаки, наполягаючи, що такі зміни є гарантією успішності виборчого процесу.

Продовжувалося використання адміністративного ресурсу і мало місце переплетення політичних та економічних інтересів. Перед другим туром виборів Ю. Тимошенко продовжувала нехтувати межею між своїєю офіційною посадовою діяльністю та своїми діями у якості кандидата у Президенти України.[11] Київський апеляційний адміністративний суд (КААС) виніс попередження Ю. Тимошенко у зв‘язку з використанням нею адміністративного ресурсу.[12]

Подекуди обидва кандидати вдавалися у своїх кампаніях до різких висловлювань. У Західній Україні було поширено листівки антисемітського та ксенофобського змісту, у яких містився заклик до виборців не голосувати за Ю. Тимошенко у зв‘язку з її нібито єврейським походженням. Це є порушенням зобов‘язань, взятих в рамках ОБСЄ.[13]

Викликає занепокоєння факт збільшення тиску на судові органи в останні дні виборчої кампанії. Вища рада юстиції та Генеральна прокуратура України розпочали кілька розслідувань щодо дій суддів КААС, які вели засідання з розгляду справ, пов‘язаних з виборами. Судді отримали виклик до прокуратури для пояснення винесених ними рішень. До Верховної Ради України було надіслано подання про звільнення п‘ятьох суддів, які брали участь у засіданнях, де розглядалися справи, пов‘язані з виборами. Також на розгляд парламенту було подано проект рішення про звільнення голови Верховного Суду України.[14]

---

[10] Спроби усунути з посади директора поліграфічного комбінату, що друкував бюлетні, так і призначити звільненого міністра внутрішніх справ виконувачем обов‘язків міністра були зупинені рішеннями суду. Міністр внутрішніх справ раніше вже отримував попередження суду щодо неприпустимості ведення ним агітації в підтримку Ю. Тимошенко та втручання працівників правоохоронних органів у виборчий процес.

[11] Підтверджено спостереженням Місії ОБСЄ/БДІПЛ зі спостереження за виборами 24 січня у Черкасах, 27 січня у Хмельницькому і 28 січня у Херсоні. На кожному з даних заходів Ю. Тимошенко проводила агітацію та здійснювала передачу машин швидкої допомоги або шкільних автобусів у своїй якості кандидата на посаду Президента. У Харкові голова Обласної державної адміністрації надіслав офіційні запрошення на зустріч з прем‘єр-міністром, яка насправді виявилася агітаційним заходом.

[12] 20 січня Ю. Тимошенко з використанням ресурсів Кабінету Міністрів провела прес-конференцію, яку КААС розцінив як порушення принципів передвиборчої боротьби.

[13] Копенгагенський документ ОБСЄ, стаття 40.

[14] Цей проект рішення було подано на розгляд парламенту членами Партії регіонів.

ЗМІ

ЦВК дотрималася своїх зобов‘язань щодо надання безкоштовного ефіру на державних загальнонаціональних та місцевих каналах теле- і радіомовлення та місця на шпальтах державних загальнонаціональних друкованих видань. Закон зобов‘язує *УТ1*, державну телевізійну компанію, що має загальнонаціональне покриття, організувати в прямому ефірі дебати між двома кандидатами. *УТ1* призначило час дебатів, проте В. Янукович вирішив не брати у них участі.[15]

Засоби масової інформації в цілому надали виборцям можливість зробити поінформований вибір. Політичні ток-шоу на приватних та державних телеканалах пропонували широкий спектр думок та позицій і більш збалансовано давали кандидатам на посаду Президента можливість обговорити політичні питання, ніж це було можливо в рамках випусків новин. Журналісти намагалися надати обом кандидатам рівну кількість часу. Продовжувала викликати занепокоєння поширена практика оплати політиками висвітлення їх позиції у політичних ток-шоу, у зв‘язку з чим Місія ОБСЄ/БДІПЛ зі спостереження за виборами відзначає неоднорідну якість журналістики в Україні. Пряме втручання власників телевізійних компаній спонукало окремих помітних ведучих ток-шоу вдатися до створення авторських програм щоб мати можливість висловлювати до певної міри незалежні погляди.

У випусках новин більшість загальнонаціональних телевізійних каналів схилялися до висвітлення подій, надаючи перевагу тому чи іншому кандидату.[16] Державна телевізійна компанія *УТ1* не змогла забезпечити неупереджене висвітлення передвиборчої кампанії[17], присвятивши 65 відсотків ефірного часу[18] висвітленню передвиборчої кампанії Ю. Тимошенко на противагу 35 відсоткам, присвяченим В. Януковичу. «*П‘ятий канал*» значною мірою схилявся до висвітлення подій на користь Ю. Тимошенко, присвятивши їй 66 відсотків ефірного часу. Канал «*ТРК Україна*» надавав перевагу В. Януковичу, присвятивши йому 63 відсотки свого ефіру, у той час, як телевізійний канал «*Інтер*» продемонстрував більш збалансований підхід. На телеканалі «*ICTV*» виборча кампанія В. Януковича отримала ширше висвітлення, ніж кампанія його опонента, що було пов‘язано з тим, що в межах випусків новин «*ICTV*» не розмежовувалося висвітлення офіційної посадової діяльності Ю. Тимошенко та її кроків як кандидата у Президенти України.[19]

День голосування

Голосування 7 лютого по всій країні було проведено впорядковано, професійно, із забезпеченням прозорості та у спокійній атмосфері. На 98 відсотках відвіданих виборчих дільниць спостерігачі ММСВ оцінили процес голосування позитивно або дуже позитивно. Члени комісій професійно здійснювали свої обов‘язки без істотних порушень або

[15] У разі, якщо один з кандидатів відмовляється брати участь у дебатах, інший кандидат автоматично отримує можливість використати весь ефір для ведення виборчої агітації. Таким чином Ю. Тимошенко отримала 100 хвилин найбільш рейтингового часу на *УТ1*.
[16] Моніторинг ЗМІ охоплює проміжок часу з 26 січня по 2 лютого.
[17] Стаття 64.4 Закону «Про вибори президента України» забороняє державним та муніципальним засобам масової інформації «надавати під час виборчого процесу перевагу (кандидатам) у будь-якій формі».
[18] Наведені цифри включають лише висвітлення передвиборчої кампанії кандидатів, не беручи до уваги висвітлення здійснення ними своїх посадових обов‘язків.
[19] Це підтверджує те, що у багатьох випадках цінність новин не є критерієм їх відбору для ефіру, і говорить про існування відмінностей у підходах телевізійних каналів до висвітлення передвиборчої кампанії кандидатів, які обіймають певні офіційні посади, що пов‘язано з відсутністю чітких відповідних положень закону.

інцидентів.[20] Голосування на спеціальних виборчих дільницях (у місцях тимчасового ув‘язнення, лікарнях) було оцінено менш позитивно.

Широка присутність національних та міжнародних спостерігачів на виборчих дільницях протягом усього дня виборів сприяла підвищенню прозорості виборчого процесу. Спостерігачі від політичних партій або кандидатів на посаду Президента були присутні на 9 з 10 відвіданих виборчих дільниць, а представники громадянського суспільства – на 4 з 10. Зміни, внесені до законодавства безпосередньо напередодні дня голосування, не вплинули на склад ДВК. ДВК були повністю укомплектовані протягом всього дня виборів. Дві третини голів ДВК становили жінки.

На 12 відсотках відвіданих виборчих дільниць спостерігачами ММСВ було помічено виборців, які не змогли знайти свої імена у списках виборців, і яких для внесення їх імен у списки було спрямовано до судів або ВВДР, і в меншій мірі до ОВК. У інших випадках ДВК за власним рішенням вдавалися до додавання імен виборців до списків. Близько 1,4 мільйона виборців (3,9 відсотка від загального числа виборців) подали заяви для голосування за місцем проживання, що на 220000 виборців більше, ніж у першому турі. У окремих випадках недостатнє згинання бюлетеня могло призвести до неповної захищеності таємниці голосування. Згідно з попередніми даними, активність виборців у другому турі склала 69,05 відсотка, тобто була дещо вищою порівняно з першим туром.

Виборчі дільниці закрилися вчасно. Незважаючи на те, що було відзначено невеликі процедурні проблеми, спостерігачі ММСВ позитивно або дуже позитивно оцінили підрахунок голосів на 95 відсотках відвіданих виборчих дільниць. Ситуація, коли протоколи були заздалегідь підписані членами ДВК, спостерігалися на 8 відсотках виборчих дільниць. Результати голосування не були вивішені для ознайомлення на 7 відсотках виборчих дільниць. Визнання бюлетенів дійсними здійснювалося у встановленому порядку. Процес підрахунку голосів був прозорим. На більшості виборчих дільниць спостерігачі на вимогу отримали копію протоколу про результати голосування. Майже у всіх випадках, де здійснювалося спостереження, протокол було передано прямо до ОВК щонайменше головою та двома членами ДВК.

Попередня оцінка встановлення результатів голосування спостерігачами ММСВ була позитивною або дуже позитивною у випадку 86 відсотків відвіданих ОВК. Однією з відзначених проблем було те, що числа в протоколах ДВК не завжди збігалися. Національні спостерігачі не мали доступу до процесу електронної обробки результатів на третині з відвіданих ОВК. До ОВК було подано велику кількість скарг.

Ця заява також доступна українською мовою, проте її англомовна версія є єдиним офіційним документом.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО МІСІЮ ТА ПОДЯКИ

Київ, 8 лютого 2010 р. – Другий тур виборів Президента України було оцінено на предмет відповідності зобов‘язанням щодо демократичних виборів в рамках ОБСЄ та Ради Європи, а також відповідності українському законодавству. Заяву слід розглядати як таку, що має зв‘язок із Заявою про попередні результати

[20] У виборчому окрузі 111 робота дільничних виборчих комісій 88, 95, 120 та 121 ненадовго переривалася у зв‘язку із інформацією про можливе мінування приміщення, проте надалі їх робота відновилася після того, як жодних вибухових речовин не було виявлено. У виборчому окрузі 134 виборча дільниця 54 змінила місце свого розташування у зв‘язку з відсутністю на попередньому місці опалення. Секретаря ДВК 26 виборчого округу 85 вранці було знайдено мертвим за межами виборчої дільниці. Смерть імовірно настала у зв‘язку із серцевим нападом.

та висновки спостереження, оприлюдненою 18 січня після першого туру виборів. Дану заяву зроблено до завершення виборчого процесу. Підсумкова оцінка виборів частково залежатиме від характеру наступних стадій виборчого процесу, зокрема підрахунку голосів та оголошення результатів виборів, а також розгляду можливих скарг та апеляцій. ОБСЄ/БДІПЛ підготує узагальнюючий підсумковий звіт, що міститиме рекомендації щодо можливих напрямків вдосконалення виборчого процесу, приблизно через вісім тижнів після завершення виборів. Цю заяву буде передано до Постійного комітету Парламентської Асамблеї ОБСЄ (ПА ОБСЄ) на її наступних засіданнях. Делегація Парламентської Асамблеї Ради Європи (ПАРЄ) оприлюднить свій звіт на наступному пленарному засіданні Асамблеї, яке відбудеться у Страсбургу.

Місія ОБСЄ/БДІПЛ зі спостереження за виборами розпочала свою роботу в Києві 24 листопада 2009 р. Вона складається з 23 експертів, розміщених у м. Києві та 60 довготермінових спостерігачів, розміщених по всій території України. У день голосування було розміщено близько 600 короткотермінових спостерігачів Міжнародної місії зі спостереження за виборами (ММСВ), у тому числі 413 короткотермінових спостерігачів від ОБСЄ/БДІПЛ, делегацію з 69 представників ПА ОБСЄ, делегацію з 37 представників Парламентської Асамблеї Ради Європи, делегацію з 16 представників Парламентської Асамблеї НАТО та делегацію з 13 представників Європейського Парламенту. Загалом участь у спостереженні взяли представники 45 держав-членів ОБСЄ. ММСВ здійснювала спостереження за виборами на приблизно 2000 виборчих дільниць з 33667 їх загальної кількості, спостерігала за підрахунком голосів на 194 дільницях та підбиттям підсумків голосування на 150 ОВК.

Жоао Соареш (Португалія), Президент ПА ОБСЄ та голова Делегації ПА ОБСЄ, за призначенням Головуючого ОБСЄ став Спеціальним координатором і очолив короткотермінову місію ОБСЄ зі спостереження за виборами. Матяш Еорсі (Угорщина) очолював делегацію ПАРЄ, Павел Коваль (Польща) очолював делегацію Європейського Парламенту, Ассен Агов (Болгарія) очолював делегацію Парламентської Асамблеї НАТО. Посол Хайді Тальявіні (Швейцарія) є головою Місії ОБСЄ/БДІПЛ зі спостереження за виборами.

ММСВ хоче подякувати органам державної влади України за запрошення до спостереження за виборами, Центральній виборчій комісії за співпрацю та надання акредитаційних документів та Міністерству закордонних справ та іншим органам влади за їх підтримку та співпрацю. ММСВ також висловлює подяку Координатору проектів ОБСЄ в Україні та іншим міжнародним організаціям за співпрацю та підтримку.

За додатковою інформацією просимо звертатися до:

- Посла Хайді Тальявіні, Голови Місії зі спостереження за виборами ОБСЄ/БДІПЛ, м. Київ;
- п. Єнса Ешенбехера, прес-секретаря ОБСЄ/БДІПЛ (+48-603-683 122) або п. Лусіни Бадалян, радника ОБСЄ з питань виборів (+48-22-520 0600);
- п. Класа Бергмана, Директора з питань комунікацій Парламентської Асамблеї ОБСЄ, 380958703700 або +4560108380, klas@oscepa.dk;
- п. Ангуса Макдональда, прес-секретаря ПАРЄ, +380938581019 або +33 630496820, angus.macdonald@coe.int;
- п. Руксандри Попа, директора Комітету з цивільнорго виміру безпеки Парламентської Асамблеї НАТО, +32 473931961, rpopa@nato-pa.int.
- п. Сезарія Левановича, прес-секретаря Європейського Парламенту, +32498983588, cezary.lewanowicz@europarl.europa.eu.

Адреса Місії зі спостереження за виборами ОБСЄ/БДІПЛ:

Україна, м. Київ
вул. Богдана Хмельницького, 52а
Тел. + 38 (0) 44 2071040; Факс + 38 (0) 44 2071045
Адреса електронної пошти: office@eom.org.ua